

 Folkekirke og Religionsmøde
Rapport 2002-2006

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmødes formål er at styrke folkekirkens møde med andre religioner og livstydninger.

FORORD

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde har nu eksisteret i fem år. I den forbindelse har forretningsudvalget og biskopperne haft et evaluerende møde af stiftssamarbejdets aktiviteter. Denne rapport blev udarbejdet til dette møde.

Folkekirke og Religionsmøde blev etableret på baggrund af den udfordring, som folkekirken møder gennem en voksende tilstedeværelse af andre religioner og livstydninger i det danske samfund. Formålet er med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse at styrke og koordinere folkekirkens møde med mennesker, der har en anden religion, er påvirket af østens religioner eller af den nye åndelige søgen.

Det kan forekomme som en meget stor opgave at skulle varetage dette arbejde i respekt for den folkekirkelige mangfoldighed og de ikke-kristne miljøers forskellighed. Det har været en stadig udfordring at målrette arbejdet, så Folkekirke og Religionsmøde "står på to ben": mødet med de etablerede religioner og mødet med den individuelle åndelige søgen, som ofte går udenom kirken. Denne forskellighed har også haft indflydelse på den måde, arbejdet er grebet an på.

Det har været intentionen siden arbejdets begyndelse at forene teologisk indsigt med pædagogisk formidling og iværksættelse af konkrete projekter og aktiviteter. Det er bl.a. sket gennem et frugtbart samarbejde med en række folkekirkelige institutioner, foreninger og organisationer og har resulteret i en betydelig spredning af viden og udveksling af erfaring omkring religionsmødet.

I forhold til de udfordringer og den opgave, som i dag møder folkekirken i mødet med de andre religioner, er bemanningen i Folkekirke og Religionsmøde meget lille. Det fremgår også tydeligt, hvis man sammenligner med lutherske kirker både nord og syd for Danmark. Når Folkekirke og Religionsmøde alligevel gennem sit arbejde har fået gennemslagskraft og blevet en væsentlig del af dansk kirkeliv, skyldes det i høj grad, at vi har haft dybt engagerede og kompetente ansatte, som har udført et pionerarbejde med stor energi.

Derfor er forretningsudvalget også stolt og glad over at kunne fremlægge denne rapport og håber, at den kan fremme en konstruktiv dialog til fremme af kirkens mission.

Leif Vestergaard

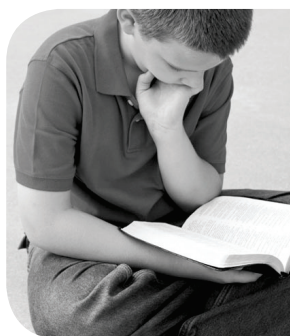
Formand for F&Rs bestyrelse

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde

Rapport for arbejdet 2002 – 2006

INDHOLD

1. Indledning
2. Organisatoriske forhold
  - a. Organisatorisk udvikling
  - b. Styring af F&R's arbejde
    - i. Bestyrelsens arbejde
    - ii. Definering af udfordringerne
    - iii. Religionsmødet – i forhold til hvem?
    - iv. Årsberetning
    - v. Målsætninger
    - vi. Teologisk basis-dokument
    - vii. Dokument omkring forståelsen af mission og dialog
    - viii. Medarbejdere
    - ix. Sekretariat
    - x. Økonomi
3. Stiftssamarbejdets virke
  - a. Grundlæggende vilkår
  - b. Brugere og målgrupper
  - c. Kontakt til stifterne
  - d. Stiftsaktiviteter og stiftsarrangementer
  - e. Samarbejdspartnere og netværk
- f. Kontakt til andre trossamfund
  - g. Internationalt netværk og samarbejde
4. Aktiviteter
  - a. Seminarer og studiedage
  - b. Kurser
  - c. Konsulentbistand, undervisning, foredrag
  - d. Fora
  - e. Profilering og information
  - f. Studier
  - g. Konferencer
  - h. Studieture
  - i. Udgivelser
  - j. Andet
5. Religionspædagogisk satsning
6. Temaer til drøftelse
  - a. Udfordringer og svagheder
7. Bilag
  - a. Bestyrelsesmedlemmer
  - b. Vedtægter
  - c. Basis
  - d. F&R's målsætninger 2003 og 2004
  - e. F&R's målsætninger 2005 og 2006
  - f. F&R's satsningsområder 2007 og 2008
  - g. "Ytringsfrihed og respekt" – pressemeddelelse; krisen om Muhammed-tegningerne

1. INDLEDNING

Hermed foreligger en rapport omkring aktiviteterne i Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde perioden 2002 – 2006. Rapporten er udarbejdet af generalsekretær Berit Schelde Christensen i samarbejde med forretningsudvalg og bestyrelse.

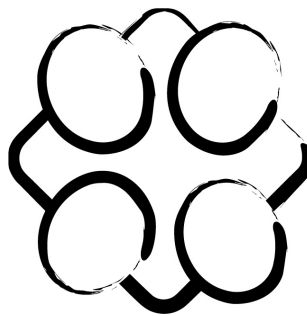
2. ORGANISATORISKE FORHOLD

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmødes (F&R) deltagere ifølge vedtægterne:

§1. Folkekirken og Religionsmødet er et samarbejde med følgende stiftsøvrigheder som deltagere: København Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, Fyens Stiftsøvrighed, Aalborg Stiftsøvrighed, Viborg Stiftsøvrighed, Århus Stiftsøvrighed og Haderslev Stiftsøvrighed, Ribe Stiftsøvrighed og Lolland-Falster Stiftsøvrighed.

F&R's formål ifølge vedtægterne:

§2 Samarbejdets formål er, med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse, at styrke og koordinere den danske folkekirkes møde med andre religioner og livstydninger i Danmark. Samarbejdet kan udbyde kurser, udgive materialer, indgå samarbejde med stiftsudvalg eller andre organisationer (eksempelvis Folkekirkens Mission), der kan bidrage til at opfylde samarbejdets formål.

Folkekirke og
Religionsmødes logo

2.a. Organisatorisk udvikling

2001	Forarbejde der udmundede i etablering af stiftssamarbejdet på baggrund af anbefaling fra det af biskopperne nedsatte "Islamudvalg" og rapporten "Samtale fremmer forståelsen" (2000)
2002	Konstituerende møde den 14. januar 2002. De da 7 deltagende stiftsøvrigheder: København, Helsingør, Fyen, Aalborg, Viborg, Århus, Haderslev Formand: Mogens S. Mogens (Haderslev Stift), næstformand: Niels Underbjerg (København's Stift), kasserer: Leif Munksgaard (Fyens Stift), sekretær: Lone Hvejsel (Aalborg Stift)
2003	Ansættelse af konsulent og daglig leder Berit Schelde Christensen, cand. theol. og MA in Interreligious Relations
2004	Ribe Stiftsøvrighed og Lolland-Falster Stiftsøvrighed tilslutter sig F&R
2005	Forhandlinger med Kirkeministeriet vedr. øget bevilling til ansættelse af religionspædagogisk medarbejder
2005	Valg af ny formand, sognepræst Leif Vestergaard og nyt forretningsudvalg
2006	Ny fireårig bestyrelsesperiode pr. 1. april.

2.b. Styring af F&R's arbejde

2.b.i. Bestyrelsens arbejde

Biskopperne udpegede ved stiftssamarbejdets etablering ifølge vedtægterne to repræsentanter fra hvert stift til bestyrelsen. Derudover er biskop Karsten Nissen medlem af bestyrelsen udpeget af biskopperne som disses repræsentant. Bestyrelsen har afholdt minimum 4 bestyrelsesmøder om året jf. vedtægterne. Bestyrelsen har udpeget et forretningsudvalg bestående af formand, næstformand, kasserer, sekretær samt yderligere et medlem. Forretningsudvalget har haft 6 årlige møder.

I bestyrelsen drøftes aktuelle og principielle forhold vedr. folkekirken og religionsmødet. På den baggrund varetager medlemmerne det hverv at fastlægge og udvikle F&R's arbejde organisatorisk og indholdsmæssigt gennem vedtagelse af budget, godkendelse af regnskab, fastlægnings af målsætninger og godkendelse og evaluering af aktiviteter.

Ud over bestyrelsesmøderne afholdes der en årlig studiedag for bestyrelsesmedlemmer, biskopper og andre stiftsrepræsentanter. 12 af bestyrelsesmedlemmerne deltog endvidere i en studietur sammen med biskopperne til England i april 2006.

2.b.ii. Definerer af udfordringerne

Bestyrelsen har løbende drøftet hvilke udfordringer, folkekirken står med i forhold til religionsmødet, og hvordan F&R skal bidrage til at løfte disse. Fra begyndelsen definerede bestyrelsen tre udfordringer, som identificerer opgaven for folkekirkens og F&R's arbejde:

- Kirkens selvbesindelse
- Brobygning
- Mission

2.b.iii. Religionsmødet – i forhold til hvem?

Biskoppernes Islamudvalgs fokus var udfordringen fra mødet med det stigende antal muslimer i Danmark. Ved oprettelsen af F&R blev udfordringen fra religionsmødet defineret i bredere forstand ud fra den betragtning, at det ikke blot er mødet med de etablerede trossamfund men også mødet med ny religiøsitet og livstydninger præget af østlige religioner, som udgør en væsentlig udfordring for folkekirken. Arbejdet fokuseres således på to områder:

- Mødet med Islam og andre verdensreligioner
- Mødet med mennesker påvirket af østens religioner, ny religiøsitet og den nye åndelige søgen

Ved en vedtægtsændring september 2005, blev opgaven i formålsparagraffen justeret til at passe til dette. Ordlyden blev ændret fra mødet med "andre religioner i Danmark" til "andre religioner og livstydninger i Danmark".

2.b.iv. Årsberetning

F&R har hvert år udarbejdet en rapport om aktiviteter og organisatorisk udvikling i årets løb. Årsberetningen sendes til biskopperne, stiftskontorer, stiftsudvalg, kirkelige institutioner og organisationer og samarbejdspartnere.

2.b.v. Målsætninger

Bestyrelsen har løbende fastlagt målsætninger og handleplaner for F&R. I december 2006 blev "Satsningsområder og målsætninger 2007 og 2008" vedtaget. (Se bilag E).

2.b.vi. Teologisk basis-dokument

I 2003 gennemførte bestyrelsen en proces omkring udarbejdelsen af et basis- og arbejdsdokument for F&R. Dokumentet er et redskab, der tjener to formål. Dels skal det præcisere F&R's tydelighed i teologisk forstand og skabe rum for arbejdet med religionsmødet under hensyntagen til den folkekirkelige mangfoldighed. Dels markeres hvilke udfordringer og opgaver F&R peger på, kirken står overfor i arbejdet med religionsmødet. (Se bilag C).

2.b.vii. Dokument omkring forståelsen af mission og dialog

I 2006 har bestyrelsen haft en løbende drøftelse af forståelsen af forholdet mellem mission og dialog. Ønsket har været at præcisere forståelsen af, hvordan den kristne missionsforpligtelse, som er uopgivelig for kirken, kan forliges med anerkendelsen af andre religioner i et demokratisk samfund præget af religiøs mangfoldighed. Dette har resulteret i dokumentet "Mission og dialog", som er drøftet med biskopperne på deres møde i januar 2007. (Se bilag D)

2.b.viii. Medarbejdere

Fra stiftssamarbejdets begyndelse fungerede formanden som bestyrelsens sekretær mod et vederlag.

1.april 2003 ansatte bestyrelsen en konsulent og daglig leder til at varetage følgende funktioner:

- Konsulent og ressourceperson for stifterne og deres provstier og menigheder med henblik på at motivere, inspirere og hjælpe menighederne til at engagere sig i religionsmødet.
- Sekretær for bestyrelse, forretningsudvalg og formand og ansvarlig for styring og koordinering af opgaver og ressourcer i F&R.
- Repræsentant for F&R i nationale og internationale sammenhænge og netværk.

Pga. uvished om den økonomiske situation blev konsulenten ansat på en 1-årig kontrakt. Denne blev forlænget med 9 måneder og efterfølgende med 3 måneder. Berit Schelde

Generalsekretær Berit Schelde Christensen

Christensen blev fastansat pr. 1/1 2005.

Pr. 1/1 2005 stoppede Mogens S. Mogensen som formand. Han blev tilknyttet F&R som konsulent (1 måned årligt). Stillingsbetegnelsen for konsulent og daglig leder blev ved den lejlighed ændret til generalsekretær.

Den 1. marts 2004 blev der ansat en studentermedarbejder 8 timer ugentligt, til løsning af opgaver vedr. information og kommunikation (hjemmeside m.m.)

Den 1. marts 2006 ansatte bestyrelsen en religionspædagogisk medarbejder pastor Kristen Skriver Frandsen i en 50 % stilling.

Derudover har været tilknyttet korttidsansatte projektmedarbejdere: Lars Buch Viftrup, akademisk medarbejder (i stilling med løntilskud); Mogens S. Mogensen og Safet Bektovic (Lytterunde blandt muslimske organisationer og moskeer) og Marie Kirketerp, supplerende studentermedhjælp.

Religionspædagogisk
konsulent Kristen
Skriver Frandsen

2.b.ix. Sekretariat

F&R har fra alle årene haft til huse på Teologisk Fakultet i Århus på Center for Multireligiøse Studier ledet af professor Viggo Mortensen. Det har givet gode rammer for arbejdet rent praktisk, og desuden en kontakt til ansatte og studerende. Det overvejes, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at flytte sekretariatet til et sted, hvor der er større synergieffekt gennem direkte berøringsflader med det kirkelige miljø/kirkelige organisationer

2.b.x. Økonomi

Et stiftssamarbejde som F&R er en hidtil ny og uset folkekirkelig struktur. I de første år har det derfor også været uvist, hvor stabil økonomien var for stiftssamarbejdet på kortere og længere sigt, og der er brugt mange ressourcer på at søge at sikre dette. Jf. vedtægterne sendes budgettet for næstfølgende år til Kirkeministeriet pr. 15. marts. Ifølge aftalen skal svar foreligge senest 1. september, men dette har ikke fungeret i praksis. Det har betydet en uvished omkring det fremtidige arbejde, og resulteret i nødvendige korttidsansættelser af den daglige leder.

Arbejdet har været yderligere udfordret af de vilkår, bevillingen blev givet på. Indtil 1/1 2006 måtte bevillingen opbruges indenfor et kalenderår, idet pengene ellers ville blive tilbageført til Fællesfonden. Det blev dog efter ansøgninger godkendt at rulle bevillingen videre mellem 2002/2003-2004 og 2004-2005. Sådanne vilkår har været særdeles udfordrende at arbejde på. Pr. 1/1 2006 er forholdene ændret, så bevillingen udbetales i 12 månedlige rater, og et eventuelt overskud skal ikke længere tilbageføres.

Viborg Stiftskontor har varetaget forholdene vedr. bogføring og årsregnskab samt lønadministration indtil 31/12 2005. Takket være god opbakning fra stiftet og stiftskassereren, har det været muligt for generalsekretæren og kassereren at administrere F&R økonomisk trods ovennævnte forhold. Pr. 1/1 2006 overgik bogføring til en ekstern bogfører og lønadministration til generalsekretæren. Denne ordning var u hensigtsmæssig, og pr. 1/6 2006 overgik bogføring og lønadministration til en ny bogfører.

I 2002 – 2005 kom bevillingen til arbejdet fra Fællesfonden (dertil tilskud fra fonde mv.). Pr. 2006 blev budgettet øget med henblik på ansættelsen af en halvtidsansat religionspædagogisk medarbejder. Midlerne til dette kommer dels fra et øget bidrag fra Fællesfonden og dels fra bidrag fra stifterne.

Bevilling	Andre økonomiske tilskud
2002 500.000 fra Fællesfonden	
2003 500.000 fra Fællesfonden	19.000 fra fonde
2004 665.000 fra Fællesfonden	
2005 679.560 fra Fællesfonden	100.000 fra Areopagos
2006 855.000 og 175.000 fra stifterne	155.000 fra Integrationsministeriet 67.000 fra andre fonde

Som det fremgår, er fundraising til stiftssamarbejdet i stigende grad succesfuld. Således er der i 2006 indsamlet hvad der svarer til 21% af budgettet. Derudover er der til en række samarbejdsprojekter, som F&R medvirker til, samlet fundraiset 620.000 kr. i 2006 (disse midler administreres ikke via F&R).

3. STIFTSSAMARBEJDETS VIRKE

3.a. Grundlæggende vilkår

De forskellige typer af aktiviteter afspejler, at arbejdet med feltet "folkekirke og religionsmøde" er en proces, der består af mange forskellige bevægelser. Forudsætningerne for arbejdet med religionsmødet udvikler sig løbende og præges af forskellige strømninger og behov i såvel kirke som samfund. Derfor må formen på F&R's arbejde være fleksibel og rumme mulighed for at tage væsentlige opgaver og projekter op, når de viser sig. En sådan arbejdsform kræver, at der er defineret nogle grundlæggende pejlemærker for arbejdet og at visioner, målsætninger og handleplaner løbende udvikles, som beskrevet ovenfor.

Aktiviteterne afspejler ligeledes, at der i nogen grad er tale om samarbejdsprojekter udviklet i forhold til forskellige målgrupper. Dette er en hensigtsmæssig arbejdsmetode, dels fordi der allerede er givet en række folkekirkelige strukturer, som F&R er en del af, dels fordi der er mange aktører i kirken og organisationerne, der arbejder med samme område, og dels fordi F&R's egne ressourcer personalemæssigt og økonomisk er begrænsede.

3.b. Brugere og målgrupper

Ifølge formålsparagraffen skal F&R's arbejde "styrke og koordinere den danske folkekirkes møde med andre religioner og livstydninger". Dette involverer en række forskellige aktører, målgrupper og brugere på såvel lokalplan, stiftsplan og nationalt plan.

- Menigheder: Konsulentbistand, information og inspiration, foredrag, undervisning

- Stifter: Kontakt og sparringspartner for nøglepersoner, koordination, information, inspiration og samarbejde
- Præster: Uddannelse og inspiration, formidling af kontakter, sparringspartner og information
- Unge: Den primære målgruppe er unge fra 14 til 20, den sekundære målgruppe er præster og undervisere
- Kirkelige organisationer: Samarbejde om konkrete projekter, dialog med henblik på koordination og udvikling
- Kirkedebat og kirkeforståelse på bredere plan: Teologi, kirke og mission i et mangfoldigt samfund
- Bredere samfundsmæssigt plan: Rådgivnings- og ekspertbistand, formidling af kontakter

3.c. Kontakt til stifterne

F&R's gennemgående kontakt til stifterne er sikret gennem bestyrelsens sammensætning, hvor biskopperne for de deltagende stifter har udpeget to repræsentanter fra hvert stift, til at deltage i arbejdet. Bestyrelsesmedlemmerne ivaretager stifternes interesser og ansvar og formidler information begge veje.

Derudover har generalsekretæren fungeret som konsulent og sparringspartner for medarbejdere i de enkelte stifter omkring konkrete tiltag og aktiviteter. Endvidere har generalsekretæren søgt i samarbejde med biskopperne, bestyrelsesmedlemmerne og stiftsudvalgsmedlemmer at finde veje for en mere konsolideret og løbende kontakt og kommunikation med nøglepersoner i de enkelte stifter gennem møder med biskopper og stiftsudvalg (stiftsudvalg for islam, ny religiøsitet, mission, tværkulturelt arbejde, undervisning og mellemkirkeligt arbejde). Dette har haft varierende succes i de enkelte stifter men forsøges løbende forbedret.

3.d. Stiftsaktiviteter og stiftsarrangementer

Københavns Stift

- 2004 Stiftsseminar "Religionsmøde os spiritualitet". Arrangeret af F&R, Areopagos og biskoppen over Københavns Stift.
- 2006 "Godt naboskab". Stiftsdag.
- 2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".

Helsingør Stift

- 2005 Møde med biskoppen og stiftsudvalget for Mellemkirkeligt arbejde, Stiftsudvalget for Ydre Mission og Stiftsudvalget for flygtninge og indvandrere.
- 2006 Planlagt stiftskursus aflyst pga. manglende deltagere.

Fyens Stift

- 2005 Møde med biskop Kresten Drejergaard.

2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".

Aalborg Stift

2003 Møde med Stiftsudvalgene for nyreligiositet og islam i Ålborg Stift.

2004 Møde med biskoppen og stiftsudvalgene for islam og nyreligiositet.

Ved mødet blev udvalgene for islam og for nyreligiositet samlet til ét udvalg med navnet Stiftsudvalget for Folkekirke og Religionsmøde.

2005 Årsmøde i Udvalget for Folkekirke og Religionsmøde med arbejdsgruppen om Islam

og arbejdsgruppen om Åndelig Søgen.

2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".

Viborg Stift

2003 Stiftsudvalget for Mission i Viborg Stift.

2004 Møde med biskoppen og stiftsudvalgene for ny religiøsitet, folkekirkens mission, undervisning og mellemkirkeligt arbejde. Ved mødet blev "Stiftsforum for Folkekirke og Religionsmøde" etableret, hvor biskoppen, F&R's generalsekretær

og repræsentanter for ovennævnte udvalg mødes én gang årligt.

2005 Møde i "Stiftsforum for Folkekirke og Religionsmøde".

2006 Møde i "Stiftsforum for Folkekirke og Religionsmøde"

2006 Planlagt stiftskursus aflyst pga. manglende deltagere.

Århus Stift

2003 Møde med Stiftsudvalget for islam i Århus Stift (2003).

2004 Planlægning af studiedag for kristne og muslimer i Århus stift med emnet "Troens fundament – fundamentalismen i vores tro".

2005 Inspirationsmøde om religionsmødet" med stiftsudvalget vedrørende Islam og Kristendom; stiftsudvalget for Diakoni og Sjælesorg; Stiftsudvalget for Mission og Det Mellemkirkelige Stiftsudvalg.

2005 Kristent-Muslimsk møde med henblik netværksmøder for muslimske og kristne ledere i Århus.

2006 Møde med Stiftsudvalget vedrørende Islam og Kristendom.

2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".

Haderslev Stift

2003 Stiftskonvent for præster i Haderslev Stift med temaet "Religionsteologi"

2004 Tværkulturel stiftsdag.

2005 "På tværs af kultur og tro". Idé-dag..

2006 Planlagt stiftskursus aflyst pga. manglende deltagere.

Ribe Stift

2005 "Mødet mellem religionerne – mødet mellem menneskene", Stiftsstævne.

2006 Planlagt stiftskursus aflyst pga. manglende deltagere.

Lolland-Falster Stift

2004 Møde med stiftsudvalget for mission og introduktion til F&R.

2005 "Religionsmødet i hverdagen". Stiftsdag.

2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".

Roskilde Stift

- 2003 Møde med provstiudvalgene for mission i Roskilde Stift.
- 2006 Stiftskursus "De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmødet".
- 2006 Biskop Jan Lindhardt deltog i studieturen til Leicester og Roskilde Stift blev i den forbindelse opfordret til at deltage i stiftssamarbejdet.

Desuden har der årligt været afholdt en studiedag for bestyrelsesmedlemmer, biskopper og andre stiftsrepræsentanter (se afsnit 4.a. Seminarer og studiedage).

3.e. Samarbejdspartnere og netværk

F&R arbejder sammen med en række aktører og netværk omkring en række af aktiviteterne. Det sker ud fra den betragtning, at F&R ikke erstatter det frivillige netværk i kirken og de frie kirkelige organisationer men spiller sammen med dem. Gennem samarbejdet opnås dels en synergieffekt gennem deling af ressourcer og ekspertise, dels muligheden for at kunne være medvirkende til koordination af aktiviteter på området og dels bedre mulighed for at kunne nå de enkelte målgrupper.

Folkekirken

Samarbejde om konkrete projekter; kontakt med henblik på koordination og udvikling

- Stiftsudvalg, stiftscentraler for undervisning, TPC, kirke-skole-tjenester.
- Islam Forum. F&R koordinerer dette netværk mellem grupper, præster, lægfolk, organisationer og institutioner som arbejder med kirkens møde med muslimer i Danmark.
- Religionsteologisk netværk. F&R faciliterer møderne for en gruppe teologer, præster og organisationsansatte, der er specialiserede i religionsteologi og arbejder med religionsmøde i praksis.
- Udlændingestyrelsens udvalg om konversion. Et udvalg der er tilknyttet F&R.

Kirkelige Institutioner og organisationer

Samarbejde om konkrete projekter; dialog med henblik på koordination og udvikling

- Samarbejdspartnere:
Areopagos; Danmission, Det Danske Bibelselskab; Center for Multireligiøse Studier; Danmarks Kirkelige Mediecenter; Danske Kirkers Råd; Det mellemkirkelige Råd, FDF; Folkekirkens Kirke-Skoletjeneste Kbh.– Frb.; Folkekirkens Mission; Folkekirkens Tværkulturelle Samarbejde i Odense; IKON; I Mesterens Lys, Islamisk Kristent Studiecenter; Kirkefaglig Videreuddannelse; Kirkefondet; KIVIK; KFUM og KFUK i Danmark; Landsforeningen af Menighedsråd; SamtaleNet; Teologisk Pædagogisk Center; Tværkulturelt Center; Økumenisk Ungdom.
- Andre netværk:
Den katolske kirke, Folkekirkens Nødhjælp, Indre Missions Tværkulturelle Arbejde, Kirkernes IntegrationsTjeneste, Mødestedet på Vesterbro, Mødestedet på Amager.

3.f. Kontakt til andre trossamfund

”National kontaktgruppe for kristne og muslimer”

Igennem flere år har F&R haft den koordinerende rolle i et arbejde med at etablere en samtale- og samarbejdsgruppe for kristne og muslimer på nationalt plan. Formålet har været at etablere et mødested for kristne og muslimer, der er engageret i arbejdet med brobygning og at have et forum for samtale og drøftelse af emner, der er oppe i samfundsdebatten. Det har dog vist sig vanskeligt at konsolidere gruppen og arbejdet, og man er i fællesskab blevet enige om en nyorientering i arbejdet for 2006, hvor målet er at sætte større fokus på regionale samtaler.

”Lytterunde blandt muslimske organisationer og moskeer” og ”Konference for kristne og muslimske ledere”

I forbindelse med krisen omkring Muhammed-tegningerne blev der udsendt en pressemeddelelse fra F&R's bestyrelsesmøde d. 2/2 2006. Som opfølgning på den, tog F&R initiativ til at gennemføre en lytterunde blandt muslimske organisationer og moskeer i perioden marts til juni 2006. Formålet var at etablere flere og bedre kontakter til muslimer i Danmark og gennem samtaler fokusere på den religiøse kerne i krisen samt på mulighederne for et bedre kendskab mellem kristne og muslimer. Lytterunden blev mulig gennem økonomisk tilskud fra Integrationsministeriet. Et team bestående af F&R's formand Leif Vestergaard, konsulent Mogens S. Mogensen og konsulent Safet Bektovic besøgte som første led i lytterunden 22 muslimske organisationer og moskeer landet over.

I juni 2006 udkom rapporten fra lytterunden i 4000 eksemplarer. D. 19. – 20- august blev der som andet led i processen afholdt en konference på Hotel Nyborg Strand mellem 15 muslimske ledere og 15 kristne ledere. Blandt deltagerne var biskop Karsten Nissen, biskop Elisabeth Dons-Christensen og bestyrelsesmedlemmer fra F&R. På konferencen var der enighed om at bygge videre på dialogprocessen, og det blev nedsat en arbejdsgruppe, der skal arbejde frem mod afholdelsen af en ny konference i 2007.

Metoden med en lytterunde har vist sig at være et godt arbejdsredskab. F&R arbejder nu videre med en plan om også at foretage en lytterunde blandt 10 sogne og menigheder, hvor der er betydelig tilstedeværelse af muslimer. Formålet er at bistå til en proces med etablering af kontaktfora/samarbejdsråd for religionsledere lokalt og i de enkelte stifter. Ligeledes overvejes det at gennemføre en national lytterunde med henblik på at etablere kontakt til buddhistiske miljøer og hinduer i Danmark.

Muslimske kontakter

Imam Ali Islamic Centre, DMGT (sammenslutning af Muslimske Indvandrere-foreninger), Dianyet Vakfi, Bosnisk kultur center, Naveed Baig, Muslimer i Dialog, Kritiske Muslimer, The Network, imam Fatih Alev, Det Islamiske Forbund, Islamic Cultural Centre, Islamisk Kulturcenter, Den Arabiske Kulturforening, Islamisk menighed i Århus, Somali Community i Danmark, Islamisk Kulturforening, Ligheds- og broderskabforening, Tyrkisk Islamisk Stiftelse, Tyrkisk Kulturcenter, Det Islamiske Informations- og rådgivningscenter i Odense, Det Islamiske trossamfund af Bosniakker i Danmark, IVIC, Moské-gruppen i Århus, fængselsimam Naveed Baig, imam Abdul Wahid-Pedersen, imam Fatih Alev

Kontakter til andre religionssamfund/religiøse grupper

Generalsekretæren deltager i URI (United Religions Initiative) dialoggruppe i Århus.

Herigennem kontakt til Teosofisk Forening, Brahma Kumaris, Den Gyldne Cirkel, Bahai Samfundet, Scientology-kirken, Solrosen, Dharma Center Norbu Ling.

3.g. Internationalt netværk og samarbejde

Idet religionsmøde er en "niche" i kirkelivet, er der nyttig erfaring og inspiration at hente hos vores nabolande. F&R er blevet hilst velkommen i det internationale netværk og nyder godt af andres erfaringer og ressourcer og viderebringer erfaringer fra Danmark.

England

F&R har et samarbejde med kirkelige ledere i England, der arbejder med religionsmøde. F&R samarbejder særligt med Leicester St. Philips Centre, som er et kirkeligt uddannelsescenter, der træner såvel kristne som folk med anden religiøs baggrund og fra det offentlige i at arbejde med religionsmødet og det multireligiøse samfund. Kontakten til England har udmøntet sig i fire studieture; besøg i Danmark af Andrew Wingate (St. Philips Centre) og Ataulah Siddiqui (Markfield Islamic Institute for Higher Education) i forbindelse med en møderække og et besøg af Ataulah Siddiqui i forbindelse med konferencen for kristne og muslimske ledere i Nyborg september 2006.

Sverige

I 2003 var generalsekretæren på en studietur til Stockholm og Uppsala for at tale med kolleger i Svenska Kyrkan, der arbejder med religionsmødet, og for at studere materialer og arbejdsmetoder i religionsmødet. Svenska Kyrkan har nu taget kontakt til F&R for et genbesøg med henblik på at etablere et F&R-lignende arbejde i Sverige.

Norge

Relationen består i kontakt til Den norske kirkes Mellemkirkelige Råd, universitetsteologer og Den Norske Kirkes nyetablerede projekt "Menigheten og Religionsmødet" (ROM). F&R har bidraget med erfaringer og inspiration til processen med at etablere ROM. Denne søsterorganisation udveksler F&R nu idéer, erfaringer og konkrete projekter/materialer med.

Tyskland

Generalsekretæren udveksler løbende erfaringer og materialer med EKD's Oberkirchenrat für Islamfragen. Hun deltog i 2006 i EKD's årlige Konferenz für Islam-Fragen, som er en platform for samarbejde mellem medarbejderne i de enkelte landes-kirchen, som arbejder med relationer mellem kristne og muslimer.

CEC-CCEE Committee for Relations with Muslims in Europe

Berit Schelde Christensen deltager som rådgiver i arbejdet i denne komité, som er nedsat i fællesskab af Kirkernes Europæiske Konference og den Katolske Bispekonference i Europa.

Kommiteen tæller medlemmer fra Malta, Tyrkiet, Norge, England, Irland, Italien, Rumænien, Tyskland, Portugal, Belgien, Frankrig og Rusland.

Porvoo Inter Faith Network, Oslo

I 2003 deltog generalsekretæren i et møde i et nyetableret netværk i Porvoo-kirkerne for medarbejdere der er engageret i arbejdet med religionsmøde. På seminaret blev der bl.a. arbejdet med formuleringen af en række guidelines for kirkernes arbejde med religionsmøde, som F&R har oversat til dansk.

Det Lutherske Verdensforbund

Formanden deltog i arrangementet af programmet i forbindelse med et besøg af en studiegruppe fra Det Lutherske Verdensforbund. Studiegruppens formål var at studere forholdet mellem kristne og muslimer i h.h.v. Danmark, Nigeria og Indonesien. Generalsekretæren var i 2006 indbudt som oplægsholder på konferencen "Beyond Toleration? Assessing and responding theologically to the new challenges for Christian-Muslim relations", hvor formanden også deltog.

4. AKTIVITETER

4.a. Seminarer og studiedage

F&R har arrangeret en række seminarer og studiedage med henblik på formidling af information og inspiration samt for at give mulighed for at forskellige aktører mødes og har mulighed for at udveksle erfaringer og holdninger.

"Religionsteologi – Religionsteologisk afklaring i folkekirken"

Dagen var arrangeret af professor Viggo Mortensen. (Studiedag for bestyrelse, biskopper og stiftsrepræsentanter, marts 2003).

"Den mangfoldige kirke – det mangfoldige samfund"

I forbindelse med receptionen for den nyansatte konsulent holdt F&R et seminar på det teologiske fakultet i Århus. Deltagerne hørte oplæg ved biskop Kjeld Holm, Professor Notto Thelle fra Oslo og forfatter Doris Ottesen. (Seminar april 2003).

"Når danskere skifter tro"

Mødet med temaet omvendelse var arrangeret i samarbejde mellem www.religion.dk, Kristeligt Dagblad, Areopagos og F&R. (Debat-møde november 2004).

"Folkekirkens møde med den nye åndelige søgen"

Med journalist Merete Ørskov og gadepræst Iben Munkgaard Davids. (Studiedag for bestyrelse, biskopper og stiftsrepræsentanter, marts 2004).

"Religionernes rolle i samfundet"

Med Prof. Dr. Theol. Svend Andersen og Prof. Ph.D. Ole Wæver som lagde op til diskussion af religionernes rolle i samfundet; om det er nødvendigt at fastholde religionerne som en privatsag for at samfundet kan fungere hensigtsmæssigt, eller om religionerne tværtimod

noget at bidrage med til samfundets udvikling og hvilken mening to-regimente-læren giver i spørgsmålet om forholdet mellem religion og politik? (Studiedag for bestyrelse, biskopper og stiftsrepræsentanter, marts 2005).

“Kristent – muslimsk samarbejde – Hvad kan vi lære fra England?”

Besøg af Dr. Atallah Siddiqui og præsten Dr. Andrew Wingate fra Leicester.

10 forskellige arrangementer i København, Odense og Århus i form af offentlige debatmøder, møder med særlige grupper og forelæsninger. Arrangementerne gav inspiration og anledning til møder, samtaler og refleksion kristne og muslimer imellem. (November 2005)

“Kristendomsundervisning af børn og unge i lyset af den religiøse mangfoldighed”

Med Poul Erik Wirgenes, Norge, Gertrud Yde Iversen, Aminah Tønnsen og John Rydal (Studiedag for bestyrelse, biskopper og stiftsrepræsentanter, marts 2006).

4.b. Kurser

“Kirken og religionsmødet”

Kursus på TPC og studierejse til Indien 2006.

Kurset henvendte sig til præster og behandlede systematisk teologisk og praktiske aspekter af religionsmødet i Indien og i Danmark. (2005)

“De andre og os og Vorherre - om kirke og religionsmøde”

Stiftskurser af to dages varighed i samarbejde med TPC. På kurserne blev der arbejdet med religionsteologiske, religionspædagogiske og praktiske aspekter af folkekirkens engagement i mødet med mennesker med en anden tro. Kurserne henvendte sig til præster, sognemedhjælpere, lærere og andre interesserede. (2006)

KURSUS OG STUDIEREJSE TIL INDIEN

KIRKEN I RELIGIONSMØDET
Kursus på Teologisk Pædagogisk Center
21. – 25. november 2005
Rejse til det sydlige Indien
10. – 30. januar 2006

10 præster var på
studietur til Indien

4.c. Konsulentbistand, undervisning og foredrag

F&R tilbyder konsulentbistand til stifter og sogne omkring arbejdet med religionsmøde. I praksis er det primært er menighedsrådsmedlemmer og præster, der henvender sig for at få idéer, information eller kontakter til foredragsholder og andre ressourcepersoner i forbindelse med sogneaftner, møderækker eller projekter. De er typisk blevet opmærksomme på F&R gennem udsendt materiale eller omtale i presse eller stiftsinformation.

Desuden kommer der jævnligt henvendelser fra andre dele af det frivillige og offentlige samfund om information, konsulentbistand eller andre forespørgsler oftest i forbindelse med aktiviteter indenfor området kulturmøde, integration og religionsmøde. Således fungerer F&R som en slags ”portal” til kirken for denne gruppe. Henvendelserne er oftest motiveret af information om F&R på internettet eller i pressen.

Generalsekretæren er desuden involveret i arbejde på stiftsplan, f.eks. i udarbejdelse af en stiftsavis om religionsmøde, inspiration, udvikling og gennemførelse af studie- og

inspirationsdage, arbejdet i stiftsudvalg for mission, nyreligiositet og islam og indsamling og videreformidling af ressourcer og inspirationsmateriale fra aktiviteter i sogne, stifter og organisationer.

F&R har samlet en liste over foredragsholdere, der er specialiseret i forskellige aspekter af arbejdet med religionsmøde. Listen bliver tilgængelig på hjemmesiden www.religionsmoede.dk ultimo 2006. Generalsekretæren holder desuden selv foredrag, oplæg og undervisning f.eks. til sogneaftener, kirkehøjskoler, åbent universitet, hos ungdomsorganisationerne, kirkelige organisationer, missionsudvalg m.m.

4.d. Fora

Islam Forum

På opfordring fra flere sider tog F&R initiativet til at etablere et forum for institutioner, præster, lægfolk og organisationer, som arbejder med kirkens møde med muslimer i Danmark. Formålet med dette forum er at skabe et fællesskab og et netværk med henblik på erfaringsudveksling, koordination og samarbejde. Forumet mødes to gange årligt og samler mellem 20 – 40 personer.

Møder

- 2003: "Nyfortolkning af Islam." Første møde i netværket.
- 2003: "Det kirkelige og det folkelige. Samarbejde mellem forskellige aktører i lokalsamfundet om mødet mellem kristne og muslimer".
- 2004: "Moskeer i Danmark" og "Den folkekirkelige islam-diskurs – en post-kolonial analyse"
- 2005: "Kristent – muslimsk samarbejde. Kan vi lære noget fra England?"
- 2006: "Dialog mellem kristne og muslimer nationalt og lokalt"

Religionsteologisk forum

F&R faciliterer møderne for en gruppe teologer og præster, der har specialiseret sig i religionsteologiske emner og som arbejder med religionsmøde i praksis. Formålet er at have et forum for udveksling af erfaringer og et "drivhus" for religionsteologiske udkast og idéer, der udspringer fra praksis. Gruppen på 13 personer mødes ca. fire gange årligt.

4.e. Profilering og information

Det er lykkedes F&R at profilere og "brande" sig i forhold til det brede kirkelige landskab, hvor stiftssamarbejdet anerkendes og kontaktes af kirkelige organisationer og institutioner og af den kirkelige presse. Skønt et sådant stiftssamarbejde er en ny konstruktion, er vurderingen, at det er lykkedes at kommunikere F&R's særlige egenart netop som et stiftssamarbejde (set i forhold til de frie kirkelige organisationer, som der ikke desto mindre er et godt samarbejde og forhold til). I nogle tilfælde er det også lykkedes at komme bredere ud i offentligheden med projekter og pressemeddelelser. Det er vanskeligere at komme ud til og blive kendt (og dermed brugt) af de enkelte sogne og menighedsråd, hvor information om og fra F&R synes at drukne i anden information. Her er der

formodentlig en mindre forståelse af, at F&R er et stiftssamarbejde og en del af de folkekirkelige strukturer, på en anden måde end de mange andre organisationer, der henvender sig.

Præsentationsfolder

I 2003 udsendte F&R en folder til alle menighedsråd og præster med en præsentation af stiftssamarbejdet. Folderen beskriver formål og arbejdsgrundlag og præsenterer, hvad udfordringen i forholdet til religionsmøde består i, og hvad F&R kan tilbyde.

Logo og grafisk profil

I april 2004 fik F&R sit eget logo og grafiske profil, som bruges i publikationer, annoncering, hjemmeside m.m. Logoet forestiller fire mennesker/hoveder i et møde enten siddende omkring et bord eller stående ansigt til ansigt. I logoet fremstår desuden et kors.

Hjemmeside

religionsmoede.dk formidler informationen om F&R, F&R's aktiviteter og materialer, nyheder, kalender, inspirationsmateriale, information, bøger og ressourcer og links. Formålet med hjemmesiden er, at information kan formidles bredt og bliver let tilgængelig. Der er pt. mellem 600 og 900 individuelle besøgende pr. måned, og besøgene fordeler sig jævnt over hele landet.

I 2004 blev der ansat en studentermedarbejder 8 timer ugentligt, til at udvikle og opdatere hjemmesiden, og den blev som følge heraf relanceret i marts 2005. Religionsmoede.dk blev nomineret blandt de ti bedste i Kristeligt Dagblads konkurrence for kirkelige hjemmesider i 2005 med beskrivelsen "Det er blevet en meget flot, funktionel og indholdsrig hjemmeside, hvor man finder information, nyheder, inspirationsmateriale og information om aktiviteter på religionsmødeområdet." Der arbejdes nu med udvikling af en internetbaseret foredragsholderliste samt en underside omkring undervisning og religionspædagogik.

Målet er at hjemmesiden skal fungere som et ressourcested for arbejdet med religionsmødet og være et arbejdsredskab for menigheder, grupper og enkeltpersoner, der er arbejder med religionsmødet i kirkeligt regi. Der sigtes mod at den fungerer som et instrument, der bruges aktivt af stifterne til at knytte netværket mellem stifterne sammen via erfaringsdeling.

Internetbaseret foredragsholderliste

En internetbaseret interaktiv foredragsholderliste er udviklet i samarbejde med en gruppe studerende fra informationsvidenskab ved Århus Universitet. Lanceres ultimo 2006.

Elektronisk nyhedsbrev

Fra december 2006 vil der månedligt blive udsendt et elektronisk nyhedsbrev fra F&R.

Folkekirke og Religionsmødes hjemmeside

4.f. Studier

“Religiøs mangfoldighed som folkekirkelig udfordring”

F&R er initiativtager og iværksætter af dette studieprojekt i folkekirken, som foretages i samarbejde med stifterne, Center for Multireligiøse Studier, Areopagos og Landsforeningen af Menighedsråd. Formålet er at få et sagligt kvalificeret indblik i hvilke udfordringer præster i folkekirken oplever at stå med pga. religionsmødet og det religiøst mangfoldige samfund og beskrive praktiske, pastorale og teologiske perspektiver af disse udfordringer.

Projektets dele:

- December 2005 gennemførtes en spørgeskemaundersøgelse blandt 525 tilfældigt udvalgte præster i alle stifterne.
- Informationerne blev bearbejdet af Cand.Theol. Lars Buch Viftrup og kultursociolog Steen Marquard Rasmussen i samarbejde med F&R's generalsekretær og en følgegruppe.
- Udgivelse af bog med kommenterende artikler fra bl.a. akademikere og præster (udgivelse i samarbejde med CMS primo 2007)
- Udgivelse af lettere tilgængeligt hæfte målrettet menighedsarbejde (udgivelse i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd primo 2007)
- Konference i forbindelse med publicering af bogen
- To regionale tema-dage om emnet i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd

Projektet har følgende videre perspektiver:

- At engagere flere i teologisk og pastoral refleksion omkring kirkens møde med andre religioner og livstydninger. Der kan oprettes studiegrupper i stifterne, der arbejder med hvordan den evangelisk lutherske folkekirke forholder sig til de praktiske, pastorale og teologiske temaer, man præsenteres for i mødet med andre religioner.

- At kunne udvikle materialer og aktiviteter som stifter og provstier kan bruge i praksis.

4.g. Konferencer

“Inspirationsdage – Spiritualitet og kristentro” - 2005

Baggrunden for konferencen var den stigende interessen for at arbejde med spiritualitet i folkekirken. Formålet var dels give inspiration, dels at bygge bro mellem kirken og religiøst søgende, som kommer med erfaringer fra andre religioner i bagagen, og dels at bidrage til afklaringen af, hvad der er det karakteristiske for en kristen spiritualitet, og hvordan den er

Inspirationsdage i Viborg og Grenaa om spiritualitet og kristentro

forankret i den folkekirkelige bekendelse og tradition.

Inspirationsdagene blev arrangeret i et samarbejde mellem F&R, Folkekirkens Mission, Kirkefondet, IKON, Kirkefaglig Videreuddannelse (Diakonissestiftelsen) og Danske Kirkers Råd. (2005).

"Inspirationsdage – Spiritualitet og kristentro" - 2007

Samme formål som ovennævnt med temaet "Synd og he(a)ling".

"Egyptisk Dansk dialog"

23 danskere og 17 egyptere deltog i konferencen som var arrangeret i samarbejde mellem Danmission, F&R, Islamisk Kristent Studiecenter, Det mellemkirkelige Råd og Muslimer i Dialog.

"Konference for muslimske og kristne ledere" - 2006

Konferencen blev afholdt som et led i projektet "Lytterunde blandt muslimske organisationer og moskeer". Den samlede 15 kristne og 15 muslimske ledere til to dages fælles drøftelser med temaerne "Religionssamfundenes rolle i samfundet", "Hvad kan vi samarbejde om?" og "Anerkendelse af og mellem religionerne".

Biskop Jan Lindhardt sammen med sikhen R.S. Sandhu, formand for Council of Faiths, Leicester

4. h. Studieture

"Induction to ministry in a multi-faith society". Leicester 2004

F&R arrangerede studieturen for en gruppe præster, som deltog i et seminar arrangeret af den anglikanske kirke for præster og lægfolk involveret i det kirkelige arbejde med religionsmøde.

"Religionsmøde og integration". Leicester 2005

Deltagerne i studieturen var 21 unge mellem 20 og 25 år engageret i kirkeligt ungdomsarbejde og aktiviteter med religions- og kulturmøde. Formålet med studieturen var at give indsigt, redskaber og inspiration til at arbejde med integration og religionsdialog i Danmark. Turen blev til i et samarbejde mellem Folkekirke og Religionsmøde, KFUM og KFUK i Danmark, IKON Århus, Danmission og Økumenisk Ungdom

"Kirken og religionsmødet". Indien 2006

Studietur for 10 præster. Præsterne deltog i forberedelseskursus på Præstehøjskolen i Løgumkloster (se ovenfor) og rejste senere til det Sydlige Indien, hvor de arbejdede med religionsmødet i praksis. Rejsen var arrangeret i samarbejde med TPC og Danmission.

“Studietur for biskopper og F&R’s bestyrelse”. Leicester 2006

7 biskopper og 11 bestyrelsesmedlemmer deltog i studieturen med henblik på at undersøge, hvordan den anglikanske kirke forholder sig til det multireligiøse samfund. Desuden var der afsat tid til fælles praktiske og teologiske drøftelser og overvejelser set i lyset af den danske kontekst.

“Dialog-seminar for unge muslimer og kristne”. Leicester 2006

Studietur for 10 unge muslimer og 10 unge kristne arrangeret i samarbejde mellem F&R, KIVIK, Muslimer i Dialog, IKON, KFUM-spejderne, KFUM og KFUK i Danmark og Danmission.

“Islam-kursus med studietur til Egypten”. 2007

Kurset er en introduktion til moderne islam i et af den islamiske verdens vigtigste lande. Vægten er lagt på nyere islamiske institutioner, bevægelser og tendenser som f.eks. islamisk lov og det egyptiske retssystem, islamistiske tænkere og bevægelser, nye islamiske medier, det 20. århundredes islamiske historie og forholdet mellem muslimer og kristne i Egypten. F&R’s formand er rejseleder på kurset, som arrangeres i samarbejde med TPC og Dansk-Egyptisk Dialoginstitut i Cairo.

4.i. Udgivelser

F&R’s arbejde med udgivelser har til formål at informere, oplyse og inspirere og dermed skabe bedre forudsætninger og give redskaber til menigheders møde med anderledes troende og arbejde med religionsmødet.

“Religiøs søgen i og omkring folkekirken”

Arbejdshæfte udgivet i samarbejde med Landsforeningen for Menighedsrådsmedlemmer. Publikationen er rettet til menighedsrådsmedlemmer og indgår i Landsforeningens serie om “Liv og vækst i folkekirken”..

“Folkekirkelig tilstedeværelse på alternative messer”

Et “manual” der giver information og vejledning til menigheder og andre grupper, der ønsker at være til stede på alternative messer. Hæftet er udarbejdet i samarbejde med I Mesterens Lys, IKON og Stiftsudvalget for nyreligiositet i Københavns Stift.

“Startpakke til kristendommen”

F&R og Bibelselskabet indgik i 2004 i et samarbejde om at udvikle en idé om en “startpakke” til kristendommen. Formålet er at formidle basal viden om kristen tro og give konkrete anvisninger om kristen praksis. Dette projekt har desværre vist sig at være vanskeligt at gennemføre. F&R håber at kunne gennemføre det på en anden måde, eftersom der var stor opmærksomhed om projektet.

DE ANDRE, OS OG VORHERRE
Inspirationsmateriale til
folkekirkens arbejde med religionsmødet

“De andre, os og Vorherre – Inspirationsmateriale til folkekirkens arbejde med religionsmødet”

Dette materiale blev udviklet til brug på stiftskurserne med samme titel. Det er desuden et konkret arbejdsredskab til sogne og menigheder. Udarbejdet i samarbejde med Teologisk Pædagogisk Center. Hæftet indeholder idéer til aktiviteter, introduktion af undervisningsmaterialer, oversigt over bøger om religionsmødeproblematikker, vejledning, takt og tone og gode råd i arbejdet med religionsmødet samt en adresseliste og links.

“Retningslinier for religionsmøde”

Et lille hæfte med en række guidelines for kirkernes arbejde med religionsmøde. Udarbejdet i samarbejde med en Porvoo-arbejdsgruppe. Egnede til studiebrug.

“Bud på Gud!”

Undervisningsmateriale bestående af DVD-film der følger 6 unge med forskellig religiøs baggrund; en booklet, en lærervejledning samt elev-avis. Temaet er gudstro og gudsbilleder og troens plads i unges dagligdag. Formålet med materialet er at udfordre unge til samtale og diskussion om det at tro. Det er udviklet i samarbejde mellem F&R, Danmarks Kirkelige Mediecenter og Folkekirkens Skole-Kirketjeneste i Kbh. og Frb.

“Vejledning omkring kirkers kontakt med og evt. dåb af muslimske asylansøgere”

Vejledning skrevet på basis af erfaringer fra kristne menigheders kontakt med asylansøgere. Udarbejdet af Udlændingestyrelsens udvalg om konversion (et udvalg under F&R) på baggrund af et møde med repræsentanter for Udlændingestyrelsen. Vejledningen er siden blevet drøftet med repræsentanter fra andre kirkesamfund i Danske Kirkers Råd, som har tilsluttet sig dokumentet.

“Religionsmøde i sognet”

Magasin udgivet i 30.000 eksemplarer. Måltrettet menigheder og menighedsråd og udsendt sammen med Landsforeningen af Menighedsråds blad i marts 2006. Et inspirations og oplysningsmateriale der behandler de to temaer åndelig søgen og mødet med muslimer.

“Rapport fra lytterunde blandt muslimske organisationer og moskeer”

Rapporten er uddelt i 4000 eksemplarer, som er sendt til muslimske samarbejdspartnere, Integrationsministeriet, Kirkeministeriet, stiftsudvalg, samarbejdspartnere m.fl.

“Religiøs mangfoldighed som en folkekirkelig udfordring”

Bogudgivelse i samarbejde mellem F&R og CMS (forlaget Univers) på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen med samme navn. 17 kommenterende artikler samt resultatet af spørgeskemaundersøgelsen. (Udgives primo 2007)

“Religiøs mangfoldighed som en folkekirkelig udfordring”

Hæfte-udgivelse i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen. (Udgives primo 2007)

“Bibel og mødet med anden tro – materiale til brug i studiegrupper”

Hvordan skal den kristne forholde sig til det faktum, at der findes andre måder at tro på? Der er en række nøglesteder i bibelen, der hyppigt dukker op i overvejelser over sagen. Hvordan bruges de? Materialet er beregnet til brug i studiegrupper for voksne. (Udgives januar 2007)

“Inspirationsmateriale til brug af magasinet “Religionsmøde i sognet” i undervisningen

Et pædagogisk materiale, der giver forslag til, hvordan magasinet “Religionsmøde i sognet” kan anvendes i undervisningsbrug. (Udgives primo 2007)

Pastorale udfordringer ved religionsmødet

F&R er indgået i et samarbejde mellem Unitas Forlag, Folkekirke og Religionsmøde, Teologisk Pædagogisk Center og Areopagos om at lancere en udgivelsesserie, der behandler de vigtige problemstillinger af pastoral/sjælesørgerisk/kateketisk karakter, som rejser sig i forbindelse med religionsmødet. Målgruppen er præster og andre ansatte i kirken, ledere i kirkeligt arbejde, folk engageret i tværkulturelt arbejde samt pårørende og venner til mennesker i tværreligiøse relationer. Påbegyndelsen af udgivelserne afventer pt. afklaring vedr. økonomi.

4.j. Andet

SamtaleNet

F&R har været med i samarbejdet om etableringen af SamtaleNet, som er et netværk af 70 præster i folkekirken, som via en telefontjeneste stiller sig frivilligt til rådighed til samtaler med religiøst søgende mennesker, herunder mennesker med alternativ religiøs baggrund.

5. RELIGIONSPÆDAGOGISK SATSNING

Folkekirke og Religionsmøde ansatte pr. 1. marts 2006 Kristen Skriver Frandsen (tidligere sognepræst i Stehns Sogn, Helsingør Stift) i en 50 % stilling som religionspædagogisk konsulent. Dermed er det blevet muligt at styrke arbejdet på det religionspædagogiske område, hvilket længe har været et ønske. Stillingen blev muliggjort gennem ekstrabevillinger fra Fællesfonden og fra stifterne.

Visioner for F&R's pædagogiske virke

Den særlige pædagogiske indsats i Folkekirke og Religionsmødes virke skal på et religionsteologisk fagligt grundlag afprøve undervisningsprojekter, formidle resultater og metoder, og udvikle materialer om kristendom og religionsmøde. Arbejdet kan efter behov og mulighed eventuelt udføres i samarbejde med andre.

Målet er gennem formidling af viden om den kristne tros centrale læreindhold i religionsmøde-perspektiv at give den unge redskaber til forståelse af sin egen tro og styrke den unge i mødet med anden tro og livstydning.

Hovedkilder vil være bibel, kirkens tradition og bekendelse, samt aktuel religionsdebat/ samtale og konkrete religionsmøder.

Det religionsteologiske grundlag og religionsmøde-perspektivet betyder, at der i et vist omfang undervises i læreindhold i anden tro end den kristne eller henvises til kilder med viden herom. Projekter og materialer formidler viden om kirkens forkyndelse, men skal ved tydelig dokumentation og klar pædagogisk opbygning kunne anvendes i ikke-konfessionelt forpligtet undervisning, som fx folkeskolens.

Den primære målgruppe er unge fra 14 til 20 og den sekundære målgruppe er undervisere for aldersgruppen. Det meste af materialet vil også være anvendeligt i kirkelige voksenundervisning, studiekredse mm.

Funktionsområder

I det religionspædagogiske arbejde vil vi fremover have følgende fokus:

Den forsømte dåbsoplæring - selvbesindelse på kristentro

Mål: styrkelse af menigheders og den enkelte kristnes religiøse identitet i mødet med anden tro og livstydning

- o Tilbud om pædagogisk konsulent til efteruddannelseskurser for præster, sognemedhjælpere og lederuddannelseskurser for frivilligt ungdomsarbejde mm
- o Religionspædagogisk vejledning i forbindelse med dialogprojekter i sogne. Herunder udarbejdelse af materiale om konkrete, centrale emner som vedrører samtalen med de forskellige religioner

Skoletjenesternes skoletjeneste

Mål: at gøre fagligt relevant materiale og relevante ressourcepersoner let tilgængelige for undervisere

- o Vi yder konsulentbistand til skoletjenester
- o Vi deltager i projektudvikling af konkrete undervisningsforløb i samarbejde med skoletjenester

Materiale- og ressourceudvikling

- o Vi producerer selv eller i samarbejde med andre undervisningsmaterialer og forskellige hjælpemidler til undervisningen
- o Systematiseret idé-bank – til både eget produceret materiale og henvisning til andet materiale på religionsmoede.dk – åbent ressourcested for alle undervisere
- o Nyhedstjeneste via e-mail
- o Opbyggelse af person-bank

Religionspædagogiske projekter i 2006

- "Bud på Gud! – forestillinger om det Hellige". Udgivelse af undervisningsmateriale.
- "Bibel – og mødet med anden tro". Udarbejdelse af studiekredsmateriale.
- "Inspirationsmateriale til at arbejde med magasinet "Religionsmøde i sognet".
- Forarbejde til pilotprojekt "Café-dialog om tro" på gymnasier.

BILAG A

Bestyrelsesmedlemmer

Leif Vestergaard, formand, sognepræst (Århus Stift)

Niels Underbjerg, næstformand, stiftspræst (København Stift)

Jørgen Vindvad, kasserer, tidl. forstander (Viborg Stift)

Lone Hvejsel, sekretær, sognepræst (Aalborg Stift)

Mogens Lützen, medl. af forretningsudvalg, tidl. skoleinspektør (Haderslev Stift)

Carl Hertz-Jensen, sognepræst (Aalborg Stift)

Børge Terp, provst (Århus Stift)

Kirsten Münster, sognepræst (Haderslev Stift)

Leif Munksgaard, leder af Folkekirkens Tværkulturelle Samarbejde i Odense (Fyens Stift)

Chr. Dickmeiss, domprovst (Fyens Stift)

Henrik Jul Petersen, sognepræst (Helsingør Stift)

Jan Ulrik Dyrkjøb, sognepræst (Helsingør Stift)

Palle Thordal, provst (København Stift)

Christian Bach Iversen, tidl. lærer (Viborg Stift)

Nils Christensen Roland, provst (Lolland-Falster Stift)

Caris Johansen, sognepræst (Lolland-Falster Stift)

Mogens Thams, sognepræst (Ribe Stift)

Jens Chr. Jensen, sognepræst (Ribe Stift)

Karsten Nissen, biskop over Viborg stift, repræsentant for biskopperne

Afgående bestyrelsesmedlemmer

Kirsten Diemer, 2002 (Helsingør Stift)

Vagn Tefre, 2003 (Aalborg Stift)

Anne Ehlers, 2004 (Aarhus Stift)

Mogens S. Mogensen, afgået som formand pr. 31/12 2004 (Haderslev Stift)
Lauritz Hvidt, stiftsamtmænd, 2005 (Lolland-Falster Stift)
Karl Lund, sognepræst, 2006 (Ribe Stift)

BILAG B

Vedtægt for samarbejde mellem stiftsøvrigheder

Om

“Folkekirke og Religionsmøde”

Deltagere, formål, hjemsted mv.

- §1. Folkekirken og Religionsmødet er et samarbejde med følgende stiftsøvrigheder som deltagere: København Stiftsøvrighed, Helsingør Stiftsøvrighed, Fyens Stiftsøvrighed, Aalborg Stiftsøvrighed, Viborg Stiftsøvrighed, Århus Stiftsøvrighed og Haderslev Stiftsøvrighed, Ribe Stiftsøvrighed og Lolland-Falster Stiftsøvrighed.
- §2. Samarbejdets formål er, med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse, at styrke og koordinere den danske folkekirkes møde med andre religioner og livstydninger i Danmark. Samarbejdet kan udbyde kurser, udgive materialer, indgå samarbejde med stiftsudvalg eller andre organisationer (eksempelvis Folkekirken Mission), der kan bidrage til at opfylde samarbejdets formål.
- §3. Samarbejdets hjemsted er Viborg.

Budget, regnskab, bestyrelsesforhold mv.

- §4. Stiftsøvrighederne der deltager i samarbejdet udarbejder hvert år et budgetforslag for samarbejdet de følgende år. Budgettet sendes til Kirkeministeriet inden den 15. marts. Stk. 2. Regnskabsåret er kalenderåret. Der udarbejdes hvert år et regnskab, der inden 1. marts næstfølgende kalenderår skal forelægges bestyrelsen til godkendelse. Stk. 3. Regnskabet skal inden den 1. april sendes til Kirkeministeriet. Stk. 4. Samarbejdet tegnes i økonomisk henseende af formanden i fællesskab med yderligere et bestyrelsesmedlem.
- §5. Bestyrelsesforhold:
1. Hver stiftsøvrighed udpeger 2 bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsesmedlemmerne udpeges for 4 år ad gangen.
  2. Biskopperne for de deltagende stifter udpeger et medlem af deres midte.
  3. Bestyrelsen vælger blandt bestyrelsesmedlemmerne en formand, en næstformand, en kasserer, en sekretær samt yderligere 1 medlem. Disse 5 udgør tilsammen forretningsudvalget.
  4. Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden.
  5. Bestyrelsen afholder mindst 4 møder om året.
  6. Bestyrelsen er beslutningsdygtig når mindst 1/2 af medlemmerne er til stede. I tilfælde af stemmelighed bortfalder fremkommet forslag.

7. Hvervet som medlem af bestyrelsen er ulønnet. Der kan udbetales diæter og befordringsgodtgørelse efter gældende regler for staten.
- §6. Bestyrelsen kan ansætte lønnet personale. Ansatte kan deltage i bestyrelsesmøderne uden stemmeret. Arbejdsbeskrivelsen for ansatte skal være godkendt af bestyrelsen.

Klage- & ikrafttrædelsesbestemmelser mv.

- §7. Enhver tvist om forståelse, fortolkning eller udfyldning af denne vedtægt eller om samarbejde i henhold til vedtægtens §2 mellem stiftsøvrighederne, stiftsudvalg og andre organisationer med hvilke, der er indgået samarbejdsaftaler, kan forlægges Kirkeministeriet til afgørelse.
- §8. Kirkeministeriets godkendelse kræves til: 1) vedtægtsændringer, 2) indgåelse af samarbejdsaftaler i medfør af §2 samt 3) fastsættelse af vilkår i anledning af opløsning af samarbejdet, jvf. herved §43, stk. 5 og 6 i lov om menighedsråd.
- §9. Denne vedtægt træder i kraft dagen efter Kirkeministeriets godkendelse. Samarbejdet kan opløses med 3 måneders varsel til udgangen af et kalenderår, hvis deltagerne er enige herom. Kirkeministeren kan opløse samarbejdet efter en deltagers anmodning, eller når der i øvrigt er rimelig grund dertil.

§10. Vedtægten samt de supplerende samarbejdsaftaler i medfør af §2, er til rådighed for offentligheden på samtlige stiftsøvrigheders kontorer og i Kirkeministeriet samt på hjemmesiden: www.religionsmoede.dk

Vedtægten på bestyrelsesmøde d. 28. september 2005.

BILAG C

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde

BASIS

Folkekirke og Religionsmødes formål er "med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse at styrke den danske folkekirkes møde med andre religioner i Danmark".

De nedenstående præciseringer har til formål at fremme Folkekirke og Religionsmødes tydelighed i teologisk forstand og at skabe rum for arbejdet med religionsmødet under hensyntagen til den folkekirkelige mangfoldighed.

Folkekirke og Religionsmøde ser således sit arbejde i relation til sogne, provstier og stifter ud fra den opfattelse, at der i religionsmødet ligger følgende udfordringer:

Tro

At præsentere kristentro. Overfor mennesker der har en anden tro eller livstydning har menigheden ikke mandat til at pege på nogen anden frelsesvej end Jesus Kristus, samtidig med at den ikke kan sætte grænser for den treenige Guds virke.

Tjeneste

At repræsentere kristentro. Menigheden repræsenterer kristentroen overfor mennesker af anden tro ved det den er og gør og siger, det vil sige gennem menighedens fællesskab og gudstjeneste, diakoni og omsorg, forkyndelse og undervisning.

Samtale

At arbejde for at der udvikles gode relationer mellem kristne og mennesker af anden tro gennem samvær, samarbejde og samtale og deltagelse i den offentlige debat om religionsmødet.

Selvbesindelse

At fremme en teologisk og kirkelig selvbesindelse i menigheden i lyset af religionsmødet med henblik på en styrkelse af kristen identitet og forståelse af hvad det betyder at være folkekirke i et samfund præget af kulturel og religiøs mangfoldighed.

Vedtaget af bestyrelsen for Folkekirke og Religionsmøde d. 12. marts 2004

BILAG D

Mission og dialog

Baggrund

Folkekirke og Religionsmøde ønsker at præcisere forståelsen af, hvordan den kristne missionsforpligtelse, som er uopgivelig for kirken, kan forliges med anerkendelsen af andre religioner i et demokratisk samfund præget af religiøs mangfoldighed.

Tilstedeværelse af andre religioner og livstydninger i Danmark har sat ordet mission på kirkens dagsorden og til fornyet debat. I den seneste tid er der bragt en række alternativer i spil i debatten: enten dialog eller mission; enten kompromis eller opgør; enten eftergiveness eller afvisning. Disse alternativer er en forenkling af problemstillingen.

Mission og dialog handler om det konkrete religionsmøde, mødet mellem kristne og mennesker med en anden religion end kristendom eller ingen religion. Spørgsmålet er, hvordan vi som troende kristne forener det at formidle et budskab, som for den enkelte er livsafgørende, med anerkendelsen af det andet menneske og dermed også af dette menneskes tro eller overbevisning som livsafgørende for det.

Mission

Kirkens mission er den opgave, kirken er sendt til verden med. Den kristne missionsforpligtelse bunder i selve det kristne evangeliums forkyndelse af, at Gud blev menneske i Jesus Kristus. I lyset af Jesu sendelse er kirken sendt for at være et gudstjenestefejrende fællesskab; at gøre næstekærlighedens gerninger; at sige eller fortælle evangeliet om Jesus Kristus.

- Mission er tilstedeværelse. Kirken må reflektere det, at Gud bliver menneske, ved en autentisk tilstedeværelse, som et inkluderende fællesskab i troen på Kristus, der er med

til at styrke fællesskabet mellem alle mennesker. Mission er nærvær, der udspringer af det gudstjenestefejrende fællesskab.

- Mission er handling. Kirken må i sit diakonale arbejde reflektere Jesu Kristi tjeneste og omsorg for hele menneskelivet og for hele folket. Denne tjeneste har som udtryk for Guds betingelsesløse kærlighed til alle mennesker selvstændig værdi.
- Mission er ord. Kirken må fortælle de gode nyheder videre, at Guds rige er kommet nær i Jesu Kristi liv, død og opstandelse. Kirkens ansvar er at vidne om dét, vi har set og hørt, mens det er Helligåndens opgave at overbevise, omvende og skabe tro.

Tilsammen må kirkens mission - dét, vi som kirke er sendt for at være, gøre og sige - være et vidnesbyrd om Guds kærlighed i Jesus Kristus.

Dialog

Dialog er en måde at udføre kirkens opgaver på. Dialog mellem religionerne handler dybest set om etik. Den dialogiske etiske holdning udspringer af, at alle mennesker er skabt i Guds billede. Det andet menneske må i dette møde altid være et du. Gennem dialogen åbner vi os for hinanden, og der skabes relationer mellem mennesker. Vi lytter til hinanden, fordi der er noget værdifuldt at lytte til hos ethvert menneske skabt i Guds billede, og vi deler, hvad vi har på hjerte, med hinanden, for den anden er vores næste. I dette møde kan vi komme til erkendelse af vores enighed og uenighed og komme til klarhed over væsentlige kritiske opgør.

Kirkens dialogiske holdning er en måde at være på; en handlemåde og en forkynde- og samtalemåde.

- Dialog er en måde at være til stede på - Hverdagens dialog

Kirkens tilstedeværelse som et fællesskab i en multireligiøs verden må være præget af dialog med mennesker af anden eller ingen tro. Udfordringen er, at kristne og mennesker med anden tro og livsytning gennem dialog kan lære hinanden at kende som mennesker og dermed være med til at skabe gode relationer mellem kristne og deres naboer.

- Dialog er en måde at handle på - Samarbejdsdialog

Den dialog, som bl.a. handler om fredelig sameksistens, må ses som en del af kirkens diakonale forpligtelse. Opgaven er gennem dialog at søge at bidrage til løsning af nogle af de problemer, som følger af, at Danmark er ved at udvikle sig til et multireligiøst samfund. I et sådant samarbejde vil mennesker med forskellig tro naturligvis trække på de ressourcer, som de hver for sig har i deres religiøse traditioner.

- Dialog er en måde at forkynde og samtale om tro på - Trosdialog

Set fra et kirkeligt perspektiv kan den interreligiøse dialog ikke skilles fra kirkens forpligtelse til at dele det kristne budskab med andre. Kommunikationen af det kristne budskab må foregå i en dialog, hvor både den kristne og "den anden" må lytte til hinandens vidnesbyrd, og hvor der er rum for at lære af hinanden, for at lade sig påvirke af hinanden, og for at forholde sig kritisk til hinandens religion.

6. december 2006

Dokumentet er udarbejdet på baggrund af drøftelser i Folkekirke og Religionsmødes bestyrelse.

BILAG E

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde

Satsningsområder 2007 – 2008

F&R har defineret 4 satsningsområder for perioden 2007-2008. Grundlaget er formålsparagraffen, det hidtidige arbejde og drøftelserne på studieturen til Leicester og på bestyrelsesmøderne 17. maj og 30. november 2006.

For hvert satsningsområde er defineret fokus og formål for arbejdet i den toårige periode. Der er endvidere opstillet en række mål og aktiviteter (disse er beskrevet i et særskilt dokument). Der vil være naturlige overlap mellem nogle af områderne. Ud over disse aktiviteter vil der fortsat blive arbejdet med grundliggende opgaver i forhold til menigheder og stifter: Konsulentbistand, stiftsarrangementer, oplysning og information, fora, undervisning/foredrag.

Folkekirke og Religionsmødes formålsparagraf:

Samarbejdets formål er, med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse, at styrke og koordinere den danske folkekirkes møde med andre religioner og livstydninger i Danmark.

Satsningsområder

1. satsningsområde: Religionsmødet og menigheden

Fokus: Være inspirator og give mod, viden, tryghed og erfaring med at skabe dialog, samarbejde og fællesskab på tværs af religiøse grænser. På denne måde at bistå menighederne til at leve i et flerreligiøst samfund på en måde, der er præget af respekt og åbenhed.

Formål: At styrke religionsmødet på lokalplan.

2. satsningsområde: Religionspædagogisk arbejde

Fokus: Udvikling af religionspædagogiske materialer og metoder

Formål: At styrke kirkens medlemmers selvbesindelse på den kristne tro i lyset af mødet med mennesker med anden tro.

3. satsningsområde: Mødet med muslimer

Fokus: Videreføring af arbejdet med lytteproces og Nyborg-konference

Formål: At styrke relationerne mellem kristne og muslimske ledere i Danmark

4. satsningsområde: Mødet med mennesker påvirket af østens religioner

Fokus: Buddhisme

Formål: "Buddhismen (i sin vestlige udformning) er den største udfordring til folkekirken". At klargøre arten og indholdet af den teologiske, pastorale og praktiske udfordring, og hvordan kirkens møde med buddhismen og østlig inspireret religiøsitet kan styrkes.

Vedtaget på bestyrelsens møde d. 30. november 2006.

BILAG F

Pressemeddelelse vedr. krisen om Muhammed-tegningerne

Ytringsfrihed og respekt

Bestyrelsen for "Folkekirke og Religionsmøde" har på sit møde den 2. februar i Odense drøftet sagen om Morgenavisen Jyllandspostens tegninger af profeten Muhammed og den efterfølgende reaktion både herhjemme og i en række muslimske lande.

I gennem mere end 150 år har vi i Danmark udviklet en kultur og et samfund, der bygger på demokrati med religionsfrihed og ytringsfrihed. Denne kultur bygger på en respekt for det enkelte menneske, som vi bl.a. har lært igennem det kristne evangelium.

Derfor udelukker ytringsfriheden ikke at vise respekt for det enkelte menneskes tro, tværtimod er respekten for det enkelte menneske selve forudsætningen for, at vi har ytringsfrihed i Danmark. Med ytringsfrihed følger respekt for andre.

Samtidig med at vi har udviklet de demokratiske frihedsrettigheder, er der imidlertid også sket en sekularisering, hvor fortroligheden med og kendskabet til kristendommen er blevet svagere. I den offentlige debat savner man ofte en forståelse af, hvad der er helligt, og hvad der kan krænke det enkelte menneske, hvilken religion han eller hun end måtte tilhøre.. At provokere og krænke den enkeltes tro for provokationens egen skyld tjener intet formål.

Vi opfordrer til, at vi i denne ophedede diskussion i Danmark besinder os på sammenhængen mellem respekt og ytringsfrihed. For at skabe et forum, hvor religiøse ledere kan drøfte fælles problemstillinger, vil vi tage initiativ til at etablere et samtaleforum, hvor denne samtale kan finde sted.

"Folkekirke og Religionsmøde" er et samarbejde imellem ni af folkekirkens ti stifter med det formål "med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse at styrke og koordinere den danske folkekirkens møde med andre religioner og livstydninger i Danmark".

De tilstedeværende bestyrelsesmedlemmer:

Niels Underbjerg, Københavns stift
Palle Thordal, Københavns stift
Henrik Jul Petersen, Helsingør stift
Jan Ulrik Dyrkjøb, Helsingør stift
Christian Dickmeiss, Fyens stift
Leif Munksgaard, Fyens stift
Carl Hertz-Jensen, Aalborg stift
Jørgen Vindvad, Viborg stift
Christian Bach Iversen, Viborg stift
Leif Vstergaard (formand), Aarhus stift
Børge Terp, Aarhus stift
Mogens Thams, Ribe stift
Kirsten Münster, Haderslev stift
Mogens Lützen, Haderslev stift
Karsten Nissen, Viborg stift (repræsentant for biskopperne)

Det Teologiske Fakultet

Tåsingegade 3

8000 Århus C

bsc@religionsmoede.dk

www.religionsmoede.dk

Generalsekretær:

Pastor Berit Schelde Christensen